

**Wij voeden op:
Wijk- en buurt-
netwerken rond
opvoeden**

► Pagina 3

**Ouders en
school: Wat is de
agenda?**

► Pagina 4

**Jongeren en ou-
ders in gesprek:
Waar gaat het
over?**

► Pagina 7

OPVOEDEN IS EEN GESPREK

Enmalige uitgave van Stichting BMP Oktober 2012

Foto: Masoud Memar

Migrantenouders praten graag over opvoeden. Zij zijn op zoek naar manieren om de waarden die ze van huis uit hebben meegekregen te combineren met opvoedingsidealen en praktijken die ze om zich heen zien. Dat is een belangrijke ervaring uit het project Opvoeden is een gesprek. De afgelopen twee jaar hebben honderden ouders en jongeren in de steden Utrecht, Amsterdam en Rotterdam intensief met elkaar gesproken over vragen als:

1. Wat is de invloed van de migratie op de rollen van moeders en vaders?
2. Wat voor ouder wil ik zijn?
3. Waarover spreken we wel en niet met elkaar?
4. Wat vind ik belangrijk om naar voren te brengen als het over opvoeden en school gaat?

Door al die gesprekken loopt één rode draad: Er is een enorme behoefte onder migranten om gehoord en gezien te worden als mensen die iets bijdragen aan de samenleving en aan het gesprek over opvoeden en een grote afkeer van de vele hulpverleningstrajecten en opvoedprogramma's die van bovenaf gelanceerd worden.

Daarmee verwoorden zij een bredere maatschappelijke beweging die ingaat tegen de bureaucratie en de onpersoonlijke structuren van veel instellingen op het gebied van zorg-, hulpverlening en onderwijs. Opvoeden is een gesprek pakt het anders aan. In deze krant staan vijf korte programma's beschreven die zijn ontwikkeld op basis van de verschillende experimenten die in het kader van het project Opvoeden is een ge-

sprek hebben plaatsgevonden. De vijf programma's zijn: Wij voeden op, Ouders en School, Vaders Best, Jongeren adviseren school en Jongeren en ouders in gesprek. Kenmerk van deze programma's is dat zij uitgaan van de eigen ervaringen en de verhalen van ouders en jongeren.

De rol van de professional bij deze programma's is vooral om ouders en jongeren te ondersteunen bij het ontdekken van wat zij belangrijk vinden. Tijdens de conferentie Ouderbetrokkenheid is een gesprek hebben wij gemerkt dat er veel professionals zijn die op zo'n manier willen werken. Wij hopen dan ook dat (migranten)ouders en professionals in wijken en buurten de handschoen oppakken en samen aan de slag gaan om het gesprek over opvoeden een nieuwe dynamiek en een nieuw perspectief te geven.

Opvoeden is een gesprek is een driejarig project dat in juni 2010 van start is gegaan. Het project kent een lokale - en een landelijke programmalijn, die aanvullend op elkaar zijn. Vanuit het lokale programma worden van onderaf, op wijkniveau, de verhalen en ervaringen van ouders en jongeren verzameld. Dit gebeurt aan de hand van door BMP ontwikkelde formats voor het creatief werken met groepen (experimenten).

Het landelijke programma wordt gedragen door drie groepen, een oudergroep, een initiatiefgroep en een klankbordgroep.

www.opvoedeniseengesprek.nl

Deze groepen verkennen ieder vanuit een eigen perspectief de vraagstukken die samenhangen met migranten en opvoeden.

In deze groepen worden de verhalen uit de wijken, ervaringen uit het veld van pedagogische instellingen en theoretische verkenningen met elkaar in verband gebracht.

Het gaat niet over problemen

De methodische uitgangspunten achter de programma's

De programma's in deze krant zijn gebaseerd op experimenten die door de stichting BMP in het kader van het project Opvoeden is een gesprek zijn uitgevoerd. Aan die experimenten ligt een aantal methodische uitgangspunten ten grondslag.

Een van die uitgangspunten is dat het **vertellen van verhalen** over de eigen levensloop belangrijk is voor zowel de individuele ontwikkeling van mensen als voor het formuleren van gezamenlijke visies.

1. Het vertellen van verhalen, bijvoorbeeld over hoe je zelf bent opgevoed, schept ruimte voor nieuwe interpretaties van de eigen levensloop en de individuele keuzes van mensen;
2. In groepsgesprekken maken de deelnemers kennis met andere ervaringen en opvattingen. Hieraan kunnen zij hun eigen opvattingen en gewoontes toetsen;
3. Verhalen hebben altijd een bepaalde emotionele lading. Daardoor worden ze veel beter onthouden dan rationele overwegingen. Kennismaken van elkaars verhalen is de basis voor begrip van elkaars ideeën en keuzes;
4. Vanuit de eigen verhalen, bijvoorbeeld over hoe de contacten

met hulpverleningsinstanties of school verlopen, ontstaat ruimte om naar de toekomst te kijken: wat is belangrijk, wat kan anders en hoe kan dat bereikt worden?

Een ander uitgangspunt is dat **een visie iets anders is dan een standpunt**. In de programma's wordt op basis van de verschillende inzichten van de deelnemers naar een gemeenschappelijke noemer gezocht, waarin ruimte is voor verschillen. De visies die de groepen ontwikkelen zijn niet per se gebaseerd op consensus en geen punt van onderhandeling, maar ontstaan van-

zelf uit de gesprekken die gevoerd worden aan de hand van van tevoren geformuleerde vragen.

In de gesprekken wordt **niet uitgegaan van problemen** die opgelost moeten worden, maar van zaken die mensen in hun leven belangrijk vinden. Welke waarden willen we meegeven in de opvoeding? Wat voor opvoeder willen we zelf zijn? Wat vinden we belangrijk voor de toekomst van onze kinderen? Het antwoord op dit soort vragen geeft richting aan wat mensen op het gebied van opvoeden, als individu en in breder verband

willen realiseren. Hierdoor kunnen ze zichzelf als initiatiefnemers zien in plaats van als personen die afhankelijk zijn van de hulp van anderen.

Samen aan een product en/of presentatie werken, schept een andere band tussen mensen, dan alleen met elkaar praten. Door iets te maken, bijvoorbeeld een animatiefilmpje, een klein theaterstuk, of een tekening ontdekken mensen onvermoede talenten bij zichzelf, zien ze zichzelf en de ander op

een andere manier en kunnen ze trots zijn op wat ze gemaakt hebben.

In de praktijk ontwikkeld Elk programma kent zijn eigen methodische uitwerking. Groepen en organisaties die besluiten met de in deze krant gepresenteerde programma's verder te werken, die de stichting BMP organiseert, krijgen op de trainings/cursusdagen een overzicht van methodieken die zij binnen de verschillende programma's kunnen gebruiken.

Wij voeden op: Wijk- en buurtnetwerken rond opvoeden

Door Frank van Meijenfeldt

De aftrap

Het is begin februari 2011. Met een kerngroepje van zes bewoners organiseren we in het verzamelgebouw het Pluspunt in de Amsterdamse wijk Geuzenveld-Slotermeer een startbijeenkomst. Het moet de aftrap worden van ons wijkexperiment "Levensverhalen en opvoeding". Onder het genot van een maaltijd willen we met andere bewoners spreken over plannen en ideeën voor "het gesprek over opvoeden in de buurt". De kerngroepleden hebben nog wat burens en bekenden meegenomen. En we hebben flyers uitgedeeld in de wijk. Een groep van zo'n vijftien mensen gaat aan tafel geanimeerd met elkaar in gesprek. Eén van de verhalen wordt in scène gezet. Een voorproefje van een voorstelling die we met elkaar zullen gaan maken.

Luisteren is ook fijn

Na een half uur meldt een docent van een inburgeringscursus zich bij de deur. Hij heeft de flyer voor de bijeenkomst gelezen en vraagt zich af of zijn deelnemers ook mee kunnen doen aan het gesprek. Ik loop even met hem de gang op. Er staat een groepje van tien inburgeraars verderop thee te drinken. Ik zeg: "Kom binnen, en praat mee over opvoeden". Aarzeland komt een groep mannen en vrouwen de ruimte binnen. Sommigen zeggen het eng te vinden om in een groep het woord te nemen. Hun Nederlands is nog niet goed genoeg. Als ik ze vertel dat ze ook alleen mogen luisteren, gaan ze opgelucht in de kring zitten.

Improviseren hoort erbij!

Ondertussen zwelt er op de gang een rumoer aan. Er blijkt zich een groep van ruim veertig mensen verzameld te hebben die ook mee willen doen. Mannen en vrouwen van verschillende leeftijden en komaf. Met enige improvisatie lukt het om iedereen een plek te geven. We zitten in een grote kring met daarachter nog een staande rij mensen. Best moeilijk om dan een gesprek met elkaar te voeren. Maar met de simpele vraag "Hoe was het om als kind op te groeien in

jouw land?" barsten de verhalen los. Over hoe het was in Turkije, Marokko of waar je ook vandaan komt. "En is het hier in Nederland anders als je zelf kinderen hebt?" Een Marokkaanse man zegt dat je als vader de baas bent van het gezin. Dat is niet anders hier. "Hoezo?" zegt een andere vader "Opvoeden doe je toch samen, ik overleg alles met mijn vrouw".

Er wordt verschillend gedacht over opvoeden en rollen die je hebt. Maar ook misverstanden spelen een rol. In het gesprek blijkt dat veel migranten het gevoel hebben, dat Nederlanders hen afwijzen. "Nederlandse ouders houden hun kinderen binnen, omdat ze niet willen dat ze op straat met onze kinderen spelen."

"Hoe komen jullie daarbij?", zegt een Nederlandse vrouw. "Nederlandse kinderen worden vooral binnengehouden, omdat het door de verkeersdrukke gevaarlijk is op straat. En wat dacht je van de computer die tegenwoordig in elk huis staat. Onze kinderen spelen liever een spelletje achter dat ding." Met enige nostalgie bliken zowel de Nederlanders als de migranten terug op hoe het vroeger was. Toen was het leven nog wat overzichtelijker en kon je als kind heerlijk buiten spelen op straat en open stukjes land.

Als ik één ding heb geleerd van deze avond, dan is het wel dat het onderwerp opvoeden uitnodigt om echt met elkaar in gesprek te gaan.

Programma 'Wij voeden op'

Doel van het programma is om, op basis van gesprekken met een kerngroep van ouders, een serie aandachtspunten en activiteiten voor een buurtnetwerk over opvoeden te ontwikkelen.

Het programma bestaat uit vier bijeenkomsten voor een kerngroep van ouders van verschillende komaf, waarin hun verhalen over hoe ze zijn opgevoed, wat ze belangrijk vinden bij het opvoeden centraal staan. Daarna organiseert de groep een of meerdere bijeenkomsten voor andere bewoners (jong en oud) om van hen te horen wat hun verhalen en ervaringen zijn. Vervolgens komen ze nog drie keer bijeen om te kijken welke onderwerpen in een buurtnetwerk aan de orde zouden moeten komen.

'Wij voeden op' wordt afgesloten met een presentatie aan de buurt.

Initiatief en begeleiding

Het initiatief tot 'Wij voeden op' kan genomen worden door een groepje ouders dat elkaar kent van het schoolplein of van andere gelegenheden, het welzijnswerk in de wijk of een ouder en kind centrum. De kerngroep wordt gevormd door circa tien ouders van diverse komaf die het belangrijk vinden om in een vrije setting over opvoeden te praten. De begeleiding kan uitgevoerd worden door een welzijnswerker, zzp'er, iemand van een ouder en kind centrum e.d.

Kernvragen voor de bijeenkomsten

1. Hoe ben je zelf opgevoed? Welke goede en slechte ervaringen heb je daarbij? Doe je het zelf anders of hetzelfde als je ouders?
2. Wanneer ben je in de wijk komen wonen? Wat is er sindsdien veranderd en hoe voel je je in deze wijk? Wat is de rol van de school of scholen?
3. Wat voor ouder ben je? Wat zijn je idealen en hoe gaat het in de praktijk? Hoe kijk je naar je kind(eren)?
4. Wat zou de ideale opvoedomgeving zijn? (voor ouders, jonge kinderen en oudere kinderen?) Met wie willen we verder praten over opvoeden en hoe organiseren we een of meerdere bijeenkomsten om anderen te betrekken?
5. Wat vonden we van de bijeenkomst(-en) voor de buurt? Welke onderwerpen halen we daaruit als belangrijk? Hoe zouden we die in de toekomst aan de orde willen stellen? Wanneer en waar organiseren we een wijkpresentatie?
6. Wat voor creatieve activiteiten kunnen we bedenken die passen bij een programma voor een netwerk? Wie willen we bij een buurtnetwerk opvoeden betrekken? Alleen ouders? Of ook jongeren? En hoe zit het met scholen, jeugdwerk en dergelijke? Hoe presenteren we onze ideeën?
7. Hoe ziet de buurtpresentatie eruit, wie doet wat en hoe zorgen we dat het een vrolijke en interessante bijeenkomst is?

Filmstill Documentaire Jong gedaan Oud geleerd

Ouders en school: Wat is de agenda?

Door Dilek Karaağaçlı

Montessorionderwijs is niet geschikt voor allochtonen

In het eerste projectjaar van 'Opvoeden is een gesprek' heb ik regelmatig mogen aanschrijven bij de koffieochtenden die basisscholen organiseren voor moeders. Op een van de scholen in Amsterdam was daar een ouderconsulente bij die met de groep moeders van verschillende komaf (Nederlands, Afghaans, Egyptisch, Turks, Marokkaans en Surinaams) allerlei activiteiten ondernam. Ik kreeg na enkele weken de indruk dat ik aan tafel zat met ouders die redelijk betrokken waren bij de school van hun kind en heel graag met elkaar over opvoeden praatten. Dit had vooral te maken met de gemoedelijke sfeer in de omgang tussen de school en de moeders. Totdat we in één van de laatste bijeenkomsten met deze moeders in gesprek gingen over 'ouderbetrokkenheid en school'. Daar zat één verhaal tussen waar ik van schrok. Een moeder vertelde verontwaardigd dat ze niet was geïnformeerd over het Montessori onderwijs dat binnen dezelfde basisschool werd gegeven. Je zou hierbij kunnen denken, dat kan gebeuren of dat is toch niet zo heel erg? Maar naar haar gevoel was haar daardoor de keuze voor dit soort onderwijs bewust ontnomen. Bij het horen van de argumenten van de school, viel mijn mond pas echt open. Mij werd uitgelegd dat op deze school migrantenouders überhaupt niet worden benaderd voor het Montessori onderwijs, omdat ze bij voorbaat als 'niet bekwaam' worden gezien. De achterliggende gedachte is dat het kind op het Montessori onderwijs in staat moet zijn zelfstandig te werken. Een migrantenouder zou zijn kind vanzelfsprekend niet voldoende begeleiding en stimulans kunnen bieden. Los van de vraag of migrantenouders dit wel of niet kunnen, hadden deze moeders sterk het gevoel dat ze als tweederangsburgers werden be-

Een lokmiddel voor ouders

In een ander geval, ook in Amsterdam, werd ik geconfronteerd met een basisschool die een informatieavond voor ouders organiseerde vanuit een dubbele agenda. In de uitnodiging voor de ouders stond dat zij deze avond de gelegenheid kregen om vragen te stellen over allerlei schoolzaken. Maar de schoolleiding vertelde ons daarbij dat de bijeenkomst eigenlijk een andere agenda had. Het doel was namelijk om migrantenouders bij elkaar te brengen en ze te vertellen hoe ze hun kinderen behoorden op te opvoeden, want 'ze' deden het toch echt niet goed. Ik vond deze neer-

buigende houding ongelooflijk. Deze ouders werden niet als individuen behandeld maar als een groep die het verkeerd doet. Dat iemand van de schoolleiding zegt dat de ouders tegenwoordig niet weten hoe ze grenzen moeten stellen en denkt dat ze dat als school aan ouders kunnen leren, is al opvallend. Maar dat ze dat dan niet met open vizier durven te doen is nog verbazingwekkender. Zou de schoolleiding weten dat ouders zelf aangeven dat ze grenzen stellen een belangrijk thema vinden? En dat ze daar eiten vragen en ideeën over hebben?

Ook positieve voorbeelden

Gelukkig heb ik tijdens de conferentie over ouderbetrokkenheid die we vanuit de landelijke lijn van het project op 25 mei 2012 organiseerden ook voorbeelden gehoord van scholen waar het veel beter gaat. En heb ik leraren en andere mensen uit het onderwijs ontmoet die de oprechte intentie hebben om het anders te doen.

In de praktijk worstelen scholen en ouders echter nog sterk met de vraag wat ouderbetrokkenheid is (met name als het om migranten gaat) en hoe deze betrokkenheid het best ingevuld kan worden.

Doel programma 'Ouders en school'

Om ouders en scholen op het punt van de ouderbetrokkenheid te ondersteunen hebben we in het project Opvoeden is een gesprek, op basis van de ervaringen op drie basisscholen in Amsterdam en Rotterdam het programma 'Ouders en school: Wat is de agenda' ontwikkeld. Doel van het programma is om tot een inhoudelijke invulling van ouderbetrokkenheid te komen en meer openheid te creëren tussen migrantenouders en school.

Apart en samen

Het programma bestaat uit een serie van vier bijeenkomsten voor ouders van basisscholen van ruim twee uur. Tijdens deze bijeenkomsten staan de verhalen en de eigen ervaringen en gedachten van ouders over opvoeden en school centraal. Elke bijeenkomst kent een eigen vraagstelling en methodiek. Daarnaast wordt er een bijeenkomst georganiseerd voor schoolleiding en een aantal leerkrachten over de beelden die zij hebben van migrantenouders. Voor alle bijeenkomsten geldt dat wat besproken wordt niet zo maar naar buiten wordt gebracht. Iedereen moet zich veilig voelen om wat hij echt denkt of voelt te kunnen verwoorden. Vervolgens zijn er twee ontmoetingsbijeenkomsten waarin ouders en school, aan de hand van bepaalde methodiek met elkaar in gesprek gaan over de verwachtingen die zij over en weer van elkaar hebben. In de eerste gezamenlijke bijeenkomst gaat het over beelden en de vragen die daar bij horen. In de laatste bijeenkomst wordt de manier waarop ouders bij de school betrokken willen en kunnen zijn uitgewerkt. Tot slot maken enkele ouders uit de groep met steun van iemand van de school een klein boekje,

een krant of een stukje voor de website van de school waarin ze hun bevindingen en ideeën opschrijven en/of in beeld brengen. Initiatief bij ouders of school Zowel ouders als scholen kunnen het initiatiefnemen tot het programma 'Ouders en school: Wat is de agenda'. Voorwaarde is wel dat er iemand is die het programma op professionele wijze kan begeleiden. Dit kunnen medewerkers van schooladviescentra zijn of, zzz-ers die op dit gebied ervaring hebben, zorgcoördinatoren, ouderconsulenten e.d. Zij krijgen vooraf een tweedaagse training waarin ze leren om de verhalen van de ouders, los van hun eigen agenda, naar boven te halen en deze bespreekbaar te maken binnen de school.

Kernvragen voor de bijeenkomsten

Voor ouders

1. Hoe was je eigen schooltijd?
2. Hoe kijk je naar je kind?
3. Hoe kijk je naar jezelf als ouder?
4. Wat zijn de beelden van school die je hebt en waar wil je als ouders met school over spreken?
5. Op welke manier zou je betrokken willen zijn (wat kan je goed en wat wil je ontdekken?)

Voor school

1. Wat zijn de beelden van leerkrachten, schoolleiding, zorgcoördinatoren e.d. over (migrant-en)ouders? Wat zijn positieve en wat negatieve ervaringen?
2. Wat verwachten zij van betrokken ouders en waarom?

Gezamenlijk

1. Wat zijn de overeenkomsten en verschillen in de beelden die ouders en school over en weer hebben?
2. Waar gaat ouderbetrokkenheid uit en in welke vorm kan dat plaatsvinden?

Door Saskia Moerbeek

Afwezige vaders?

In de landelijke oudergroep van het project Opvoeden is een gesprek hebben twee vaders, Richard en Clay, uit Curaçao zitting. Zij hebben een belangrijke inbreng in het gesprek en schuwen niet om het perspectief van vaders telkens aan de orde te stellen. Zowel uit eigen ervaring als op grond van de vadertrainingen die zij in Amsterdam Zuidoost ontwikkeld en gegeven hebben. Een van de opmerkingen die mij het meest is bijgebleven is dat zij zeiden: "Iedereen heeft het altijd maar over afwezige vaders, maar zijn die vaders wel zo afwezig?" Doorpratend kwamen we tot de conclusie dat er vele vormen van nabijheid en afwezigheid zijn en dat veel vaders juist heel graag aanwezig willen zijn, maar alleen tabben met de manier waarop dat kan. Volgens Richard en Clay is het feit dat mannen op de Antillen, maar ook in landen als Marokko en Turkije niet leren om emoties te herkennen en te uiten een van de grootste belemmeringen voor een goed contact met hun kinderen.

In de weken daarna gingen zo'n veertien islamitische vaders van onder andere Marokkaanse, Egyptische, Somalische, Afghaanse en Turkse komaf met elkaar het gesprek aan over emoties, kwetsbaarheid, seksualiteit en opvoeding, huiselijk geweld, vergeving, man vrouw relaties en nog veel meer.

ze vanuit het project Opvoeden is een gesprek ondersteund. Het toeval wilde dat ze in Amsterdam-West in contact kwamen met stichting Kantara-Brug, een organisatie die verschillende mannengroep heeft opgezet. Een nog groter toeval maakte dat een theatermaker van bureau voor nieuwe cultuur Ar-tant met bij Kantara binnen kwam lopen toen Clay daar op bespreking was. Clay en deze theatermaker bleken elkaar te kennen. Een nieuw samenwerkingsproject 'Vaders Best in West' was geboren.

Een kort citaat uit het verslag van het project:

"Er ontspint zich een openhartig gesprek in de hele groep waarin oudere- en jongere vaders elkaar advies vragen hoe om te gaan met vastgelopen en traumatische situaties. Kern van het gesprek betreft de ouder/kind relatie, maar er wordt ook in breder verband de vraag gesteld hoe je op een menselijke manier met elkaar kunt communiceren en hoe belangrijk in dat verband excuses en vergeving zijn, maar ook

hoe moeilijk dat is in een patriarchale cultuur van mannelijke trots. Verder werd er gesproken over de man/vrouwverhouding en het gedrag van mannen ten opzichte van vrouwen en hun beeldvorming van vrouwen. De ochtend-sessie werd afgesloten met een aantal beslissingen ten aanzien van de afronding van het project en de wens om het komende jaar een dialoog met vrouwen in de wijk aan te gaan."

Persoonlijke benadering

In dit project is behalve voor de groep en de inhoudelijke onderwerpen, ook veel aandacht geweest voor de persoonlijke situatie van de mannen. Het is voor hen een belangrijke steun in de rug geweest om moeilijke situaties in de relatie met hun kinderen tegemoet te treden. Het inzicht wat het migratieproces betekent voor de rollen van vaders en mannen heeft hen hierbij geholpen. Hoewel het project de titel training draagt, zeggen de mannen die het ontwikkeld hebben dat het eigenlijk geen training is, omdat de eigen verhalen en ervaringen van de mannen centraal staan. Maar ja, vindt maar eens een andere benaming.

De trainers die het programma Vaders Best hebben begeleid staan klaar om deze training ook op andere plekken te geven. Maar het is ook mogelijk dat anderen met het programma aan de slag gaan.

Kleurenspeel

Wat? Kennismakingsoefening voor 10 tot 30 personen (jongeren en volwassenen).

Duur? 45 minuten tot een uur.

Hoe? Iedereen wordt gevraagd zijn lievelingskleur in gedachten te nemen. Daarna worden groepjes gevormd op basis van de kleur die men gekozen heeft. Blauw bij blauw, oranje bij oranje. Ieder groepje bespreekt waarom men juist voor die kleur gekozen heeft. Daarna kiest het groepje

een woordvoerder die namens de groep vertelt waarom de gekozen kleur zo bijzonder is.

Doel? Op een simpele en speelse manier mensen (jong en oud) van verschillende achtergronden snel met elkaar in gesprek laten gaan.

Mamma/pappa ik ben verliefd

Wat? Een rollenspel voor 2 tot 4 personen (volwassenen).

Duur? Een half uur tot een uur.

Hoe? De groep verdelen in twee: 'Ouders' en 'Kind'. De groep 'ouders' krijgt een kaartje met het type ouder dat ze moeten spelen. De typen bestaan uit: Streng, Lief, Bezorgd of Meegaand. De 'kinderen' zijn verliefd op Hasan, Fatima, Kees of Jolanda. Het spel wordt in tweetallen gespeeld. Het kind komt thuis en vertelt dat hij verliefd is op Fatima. De ouder reageert op ba-

sis van zijn/haar "type". Daarna wordt het spel door een ander koppel gespeeld. Dit keer vertelt het kind dat zij verliefd is op Kees. Vervolgens nog een keer tot alle oudertypes en kindrollen aan de beurt zijn geweest.

Doel? Ouders laten ervaren hoe het voelt voor een kind als je streng, lief, bezorgd of meegaand bent in gesprekken over moeilijke onderwerpen en ze meteen laten oefenen met een andere houding dan normaal.

Programma en doel: Vadertraining

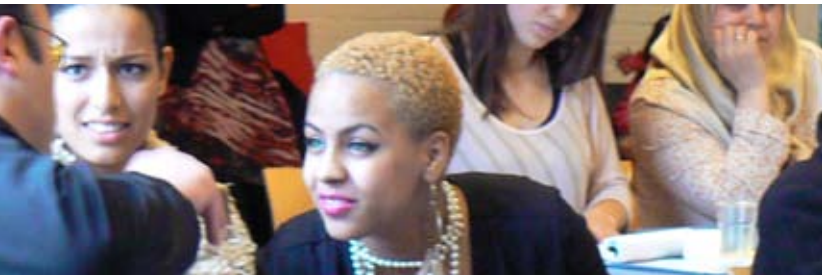
Het programma bestaat uit vier bijeenkomsten waarin de groep vaders met elkaar in gesprek gaan over de invloed van migratie en het vaderschap. Daarna wordt een weekend georganiseerd dat is bedoeld om tot een verdieping te komen. Tijdens dit weekend worden de vaders uitgedaagd om de eigen vaderrol te onderzoeken. Met behulp van theaterale vormen worden scènes uit de werkelijkheid uitgespeeld en daarna besproken. Vervolgens komt de groep nog twee keer samen voor de nabespreking van het weekend en de persoonlijke doelen. Doel van de training is op actieve wijze bij te dragen aan de bewustwording van vaders met een migratie-achtergrond over hun rol als vader en de betekenis daarvan voor hun kinderen. Tevens draagt de training bij aan bewustwording van hun positie als man in de Nederlandse samenleving en de rollen die zij willen vervullen als man, vader, echtgenoot e.d.

Initiatief door vaders, vadercentra, buurtorganisaties, zelforganisaties, wijkcentra e.d.

Begeleiding door trainers Vaders Best of door BMP getrainde begeleiders.

Programma Vadertraining

1. Introductiebijeenkomst Invloeden migratie en betekenis rolmodellen, huishoudelijke afspraken
2. Vaderschap en erfelijkheid, fysieke, psychische en mentale ontwikkeling
3. Vaderschap en cultuur, idealen, normen en waarden
4. Vaderschap en seksualiteit, macho gedrag en eigen ontwikkeling
5. Weekend
 - Persoonlijke zoektocht op basis van eigen casussen, theaterale werkvormen
 - Wat wil de vader, persoonlijk en samen
6. Nabespreking weekend en thema vaderschap en politiek
7. Persoonlijke doelen en nazorg

Jongeren adviseren de school:

werken aan het gevoel van eigenwaarde

Door Lone von Meyenfeldt

'Je weet zelluf'

Aan de grote tafel in de hal van wijksschool Charlois gebeurt iets bijzonders. Daar, onder het licht van de dakkoepel, komt wekelijks een groep jongeren bijeen voor het project 'Je weet zelluf' om te praten over hun ervaringen met school en hun levensloop. Het zijn allen jongeren met een verhaal en met een indrukwekkend vermogen om naar zichzelf te kijken en de gebeurtenissen uit hun levens in context te plaatsen. Zij hebben school vroegtijdig verlaten of denken erover om dat te doen. Aan tafel spreken ze over hun jeugd, hun dromen, hun angsten of twijfels en hun ervaringen met school.

Zie me dan hoor me dan!

'Zie me dan, hoor me dan', is eigenlijk de kreet van de jongeren. Maar die aandacht is er van veel leraren en ook veel ouders niet. Het gesprek aan tafel in de Rotterdamse wijksschool gaat over de afstand tussen de leefwereld van jongeren en het systeem van de school. De jongeren noemen de school een groot bureaucratisch instituut met enkel een focus op resultaten. Ze begrijpen

wel dat leraren door bezuinigingen en gebrek aan capaciteit op scholen beperkt zijn in hun mogelijkheden maar het excuus is te makkelijk 'geen tijd'.

Een van hen zegt: "Veel docenten zien leerlingen niet meer als individu maar als getalletje. Ze luisteren niet en ze weten niet wat je ambities zijn. Het gaat er om dat er gekeken wordt naar de persoon achter de leerling. Er zijn gewoon leraren die in de klas zeggen "ik verdien mijn loon wel, zoek het zelf maar uit."

Cursus tijdperk

'Maar', zegt een van de jongeren, 'leerlingen zijn ook wel lastig, ze hebben niet door hoe dat voor de leraar is'. De anderen reageren hier instemmend op. Ze beseffen dat ook de leraar vast zit in het systeem en veel te weinig tijd heeft om de leerlingen echt te leren kennen. Maar ze vinden ook dat een leraar met lastige leerlingen om moet kunnen gaan. De jongeren zijn het er over eens dat het veel leraren ontbreekt aan inzicht in de leefwereld van jongeren van nu. Die is niet te vergelijken met de tijd waarin leraren opgroeienden. Wat leraren eigenlijk nodig zouden hebben ... een cursus Tijdperk!

Doel programma 'Jongeren adviseren de school'

Waarom stoppen veel jongeren op het (V)MBO vroegtijdig met school? Waarom spijbelen leerlingen op het (V)MBO zoveel? En wat zouden school en ouders kunnen doen om hier verandering in te brengen? Hierover wordt veel gesproken op beleidsniveau, door hulpverleners, scholen en ouders maar meestal wordt gesproken over jongeren en niet met jongeren zelf. De gedachte achter het jongerenproject 'Jongeren adviseren de school' is om jongeren zelf een advies te laten maken over wat er beter kan, dat zij op hun eigen manier aan de school en aan hun ouders presenteren.

Het project heeft de bedoeling een groep jongeren te empoweren door hen bewust te maken van hun drijfveren en van hun verwachtingen van zichzelf en van

anderen. Het advies vanuit hun perspectief kan scholen helpen meer aansluiting te zoeken bij de leefwereld van jongeren om vroegtijdig schooluitval te voorkomen.

Programma

Het programma bestaat uit twee delen. Vier bijeenkomsten waarin een kerngroep van jongeren (vroegtijdige schoolverlaters en jongeren die nog op school zitten), met elkaar verkennen waarom jongeren de school zonder diploma verlaten en wat zij denken dat er moet gebeuren om dit te voorkomen. Daarbij kijken ze niet alleen naar de school, de stageplekken en hun ouders, maar ook naar zichzelf.

Initiatief door scholen, jongerenwerk, gemeente.

Begeleiding door zorgcoördinatoren, ouderconsulenten, jongerenwerkers, freelancers.

Deel I: Kernvragen voor de vier bijeenkomsten:

1. Wat betekent een diploma voor mij?
2. Wie ben ik en wat laat ik zien?
3. Wat wil ik en wat heb ik nodig van wie (school ouders, anderen)?
4. Wat zijn onze vragen en adviezen?

Tussenproduct: Boekje of waaier met uitspraken, gedichten, vragen en tips van de jongeren voor andere jongeren, school en ouders.

Deel II: Gesprekken

Vervolgens gaan de jongeren op basis van het tussenproduct in gesprek met andere jongeren, leraren, schoolleiding en ouders om te horen wat zij vinden van de ideeën van de jongeren.

Het programma eindigt met een creatieve presentatie (spoken word, korte filmpjes, foto's e.d.) waar de jongeren hun eindadvies aanbieden.

Foto's: Carla Verwer

Jongeren en ouders in gesprek: Waar gaat het over?

Door Dilek Karaağaçlı

Willen jongeren wel?

Migrantenouders zijn nieuwsgierig en willen graag van jongeren weten hoe ze het doen als opvoeder. Ook zijn ze benieuwd wat er in jongeren omgaat. Maar er is weinig traditie om over ingewikkelde zaken als verliefdheid of schoolkeuze te spreken. Bovendien willen jongeren liever zo min mogelijk bemoeienis. "Ze begrijpen het toch allemaal niet", zeggen ze. Vanuit de wetenschap dat migrantenouders en jongeren weinig met elkaar over opvoeden spreken zijn we in samenwerking met JoU en het 3-Generatiecentrum in Utrecht op Kanaleiland het project 'Jong Gedaan Oud Geleerd' gestart.

Het leek mij dat het nog een hele klus zou worden om jongeren te vinden die over opvoeden willen spreken. Jongens willen over de laatste technische snufjes en computergames praten, elkaar uitdagen, duwen, trekken, schreeuwen, schelden en stoer doen. Meisjes praten het liefst giechelend met elkaar graag over hun laatste bling blingetjes en over jongens die ze leuk vinden. Daar hoeft geen ouder of jongen bij te zijn. Dat klopt allemaal. Maar al pratend met de jongeren van Kanaleiland realiseerde ik me opeens dat een gesprek over opvoeden dus precies hierover moet gaan. Welke ouder heeft niet te maken met zaken als merkkleding, zakgeld, communicatie, pubergedrag, omgangsvormen, respect, verliefdheid, partnerkeuze en verschillen tussen jongens en meisjes?

Tijdens het project merkten we hoe prettig ouders het vinden als hun kinderen met hen praten. Ik zou dan ook na mijn ervaring met dit project graag met een knipoog tegen de jongeren willen zeggen: "joh laat ze niet zo worstelen en help je ouders door af en toe even met ze te praten". We merkten ook dat er voor de jongeren op eens een andere wereld open gaat als ze met ouders in gesprek gaan: "Ja, ouders zijn ook jong geweest en weten dat verliefdheid een lastig bespreekbaar onderwerp is".

Hoe is het om voor slet te worden uitgescholden?

Ik heb persoonlijk ervaren dat een inhoudelijk gesprek tussen jongeren en ouders veel positiefs oplevert. Voor beide groepen en voor de wijk. De ouders uit Kanaleiland geven aan dat ze een beter beeld hebben gekregen van wat zich op straat onder de jongeren zo al afspeelt. Wat voelt een jonge meid nou echt als ze op straat loopt en voor 'slet' wordt uitgescholden door jongens uit de wijk? Hoe voelt het voor een jongen als zijn ouders strenge regels opleggen over hoe laat je thuis moet zijn en als je telkens uitleg moet geven over waar je bent? Dan zien de ouders in dat liegen in sommige gevallen toch wel voor de hand ligt.

Ik zag dat ouders, door met jongeren in gesprek te gaan, zich ervan bewust werden welke verwachtingen hun eigen kinderen van ze kunnen hebben en dat ze leerden hoe ze beter met hun kinderen kunnen communiceren. Na afloop van het project kwam een moeder naar me toe om te vertellen dat ze bepaalde zaken nu anders ging aanpakken. Haar zoon moest nu ook maar eens de afwas doen, "Dat is niet per se alleen een taak voor mijn dochter". "Daar zou die zoon thuis nog best wel eens van kunnen balen", dacht ik glimlachend, "maar ze hebben wel iets om over te praten". Ik zag ook dat ouders die onzeker waren over hun manier van opvoeden, in de groep bevestiging kregen dat ze het juist erg goed deden.

Geen cursus

Wat verder opviel was dat iedereen het de hele tijd over een cursus had. Dat is wat men gewend is. Een cursus om te leren opvoeden. Maar Jong Gedaan Oud Geleerd was geen cursus. We wisten van te voren niet welke onderwerpen op tafel zouden komen. We wisten wel dat het uitwisselen van persoonlijke verhalen, ervaringen en tips een band schept. Onze rol was vooral om te luisteren, veel vragen te stellen en creatieve methodes te bedenken waardoor het gesprek, afzonderlijk en samen, leuk en spannend bleef.

Doel programma 'Jongeren en ouders in gesprek'

Op basis van de ervaringen in Kanaleiland hebben we een programma ontwikkeld om op open wijze het inhoudelijk gesprek tussen migrantenouders en jongeren te bevorderen. Dit programma bestaat uit drie sporen: een ouderspoor (vier bijeenkomsten voor een groep ouders), een jongerenspoor (vier bijeenkomsten voor een wisselende groep jongeren) en een gezamenlijk spoor voor jongeren en ouders. De gespreksonderwerpen kunnen zijn: partnerkeuze, verschillen tussen jongens en meisjes, omgangsvormen, talenten en ambities. Het gezamenlijk spoor wordt afgesloten met een presentatie voor de wijk.

Initiatief ouders, opbouwwerk, jongerenwerk, of jeugdzorg nieuw stijl.

Begeleiding opbouwwerk, jongerenwerk, of jeugdzorg nieuwe stijl en kunstvakdocent (een of twee keer).

Kernvragen voor de aparte bijeenkomsten:

1. Jongeren: wie ben je? Ouders: wie ben je?

2. Jongeren: Hoe is je relatie met je ouders? Waar praten jullie over en waarover niet? Ouders: Hoe ben je opgevoed? hoe ging het vroeger thuis?
3. Jongeren: Welke omgangsvormen bestaan er op straat? Wat mag je wel/niet van je ouders? Ouders: Hoe is de omgeving waarin je je kind opvoedt? Hoe was het vroeger op straat en hoe zie je het nu?
4. Voorbereiden korte creatieve presentatie voor de andere groep.

2. Verschil tussen jongens en meisjes/ vaders en moeders?
3. Jongeren: Wat wil/kan je, wat vind je leuk, belangrijk? Hoe gaan je ouders hiermee om? Wat verwacht je van je ouders? Ouders: Waar was je vroeger goed in? En waar zijn je kinderen goed in? Welke rol zie je voor jezelf?
4. Voorbereiden eindpresentatie
5. Eindpresentatie aan de wijk. 'Hoe verder?'

In de afzonderlijke bijeenkomsten maken de groepen creatieve producten die ze in de eerste gezamenlijke bijeenkomst aan elkaar presenteren.

Kernvragen voor de gezamenlijke bijeenkomsten

1. Jongeren en ouders geven een korte presentatie van de thema's waarover ze met elkaar in gesprek willen.

Praktische informatie

Filmsail: Huisraad

De programma's die in deze krant staan zijn bedoeld om het gesprek over opvoeden vanuit migrantenperspectief op plaatselijk niveau te bevorderen onder het motto "migrantenuouders (en jongeren) aan zet". Elk programma kent een eigen thema. Het initiatief om met een van de programma's aan de slag te gaan kan door verschillende personen, groepen of organisaties worden genomen. Bijvoorbeeld bewonersgroepen, vader- en moedercentra, opbouwwerk, zzp-ers met een eigen netwerk, ouder en kindcentra, jeugdzorg, scholen, opvoedpoli's en dergelijke. Uitgangspunt is dat de inhoud van de gesprekken door de ouders en jongeren die deelnemen bepaald wordt. De rol van de professionals is om ervoor te zorgen dat de juiste vragen aan bod komen en dat de deelnemers uitgedaagd worden om na te denken over wat zij belangrijk vinden en wat zij denken dat nodig is om het gesprek over opvoeden op een open manier te voeren.

Hoe neem je een initiatief?

Als het bewoners zijn die het initiatief willen nemen om met een bepaald programma aan de slag te gaan dan kunnen ze aan een van de instellingen in hun wijk (ouder en kind centrum, opbouwwerk, welzijnswerk) vragen om een professional die ze kan ondersteunen. Ze kunnen ook zelf een vrijwilliger leveren die de begeleiding samen met de professional gaat doen.

Als het een zzp-er, instelling of school is die het initiatief wil nemen dan zal deze een groep ouders of jongeren moeten zoeken die aan het programma willen deelnemen. Dat

kan een bestaande groep zijn, maar het is natuurlijk ook uitdagend om een nieuwe groep te vormen.

Voor de vadertraining Vaders Best is via de stichting BMP een beroep te doen op ervaren begeleiders.

Tweedaagse cursus/training

Professionals (en vrijwilligers) die groepen op basis van de programma's gaan begeleiden dienen een cursus/training bij de stichting BMP volgen. Tijdens deze cursus/training maken zij kennis met:

- De algemene uitgangspunten van de programma's
- De ervaringen in de experimenten die zijn uitgevoerd
- De achtergronden bij de manier van werken
- De specifieke opzet van het programma waarmee zij aan de slag willen

Ook krijgen zij de uitgewerkte opzet en de bijbehorende methodiek- beschrijving voor hun programma uitgereikt. De cursussen worden op maat georganiseerd.

Aanmelden kan per telefoon of e-mail: 020 4282728 of opvoeden@stichtingbmp.nl

Tijdsplanning

Het project Opvoeden is een gesprek duurt tot 1 juni 2013. Streven is dat er in de periode januari tot en met mei 2013 twintig lokale programma's verspreid over Nederland worden uitgevoerd en dat er na mei 2013, in het kader van een nieuw project, weer zo'n cyclus plaatsvindt. Op 17 mei 2013 wordt er een landelijk e manifestatie georganiseerd waar de verschillende groepen en instellingen hun ervaringen met de uitvoering van de programma's kunnen vertellen en waarin gezamenlijk wordt gekeken wat dit voor de toekomst betekent.

Financiering

Er zijn drie mogelijkheden tot financiering:

1. De ondersteuning wordt gefinancierd uit het reguliere budget van de begeleidende instelling.
2. Er wordt een aanvraag gedaan bij de gemeente voor financiering van kosten die met de uitvoering van het programma zijn gemoeid (deze liggen tussen de 5000 en 10.000 per programma).
3. Het Oranje Fonds wil een bijdrage overwegen als de uitvoering van lokale programma's voldoende lokaal draagvlak hebben en niet uit reguliere middelen betaald kunnen worden.

ik-bloem

Wat?

Bewustwordingsoefening (voor jongeren en volwassenen).

Duur?

45 minuten tot een uur.

Hoe?

Iedereen krijgt een voorgetekende bloem, met een hart en 5 bloemblaadjes. In het hart van de bloem komt de naam van een opvoeder (vader, moeder, tante, oom, oma, opa etc.). Ieder persoon neemt daarna die opvoeder in gedachten schrijft of kleurt in de bloemblaadjes welke eigenschappen van die opvoeder kenmerkend waren.

Doel?

Ouders en jongeren laten nadenken over de manier waarop ze opgevoed zijn of worden. Door de bloemen te bespreken ziet iedereen van elkaar wat belangrijke eigenschappen zijn bij het opvoeden.

Je voorkant, je achterkant

Wat?

Een creatieve opdracht voor 10 jongeren.

Duur?

1,5 uur.

Hoe?

De jongeren mogen de voorkant en de achterkant van een t-shirt ontwerpen. Op de voorkant komt een kreet of een tekening die uitdrukt hoe ze gezien willen worden. Op de achterkant een kreet of afbeelding die uitdrukt wat ze van binnen voelen, maar meestal niet laten zien. Als het lukt worden de t-shirts echt bedrukt.

Doel?

De deelnemers en de buitenwereld laten zien dat iedere jongere meerdere kanten heeft.

Colofon

Deze krant is geschreven door het team van het project Opvoeden is een gesprek.

De vormgeving is verzorgd door Marc de Boer van Ori Ginale

Het project Opvoeden is een gesprek is financieel mogelijk gemaakt door:

Meer informatie

Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie
Willem de Zwijgerlaan 350 B/2
1055 RD Amsterdam

020 4282728
opvoeden@stichtingbmp.nl
www.stichtingbmp.nl

